

Vec C-33/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

14. január 2022

Vnútroštátny súd:

Verwaltungsgerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

14. december 2021

**Navrhovateľka v konaní o opravnom prostriedku „Revision“ (ďalej len
„navrhovateľka“):**

Österreichische Datenschutzbehörde

Zúčastnené osoby:

1. W K, 2. Präsident des Nationalrats

Predmet konania vo veci samej

Vyšetrovací výbor – Ochrana osobných údajov – Parlamentná činnosť – Deľba moci – Uplatniteľnosť všeobecného nariadenia o ochrane údajov (GDPR) – Dozorný orgán – Sťažnosť v oblasti ochrany osobných údajov

Predmet a právny základ podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Spadajú činnosti vyšetrovacieho výboru zriadeného parlamentom členského štátu pri výkone jeho práva na kontrolu výkonnej moci bez ohľadu na predmet vyšetrovania do oblasti pôsobnosti práva Únie v zmysle článku 16 ods. 2 prvej vety ZFEÚ, takže nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) je uplatniteľné na spracúvanie osobných údajov parlamentným vyšetrovacím výborom členského štátu?

V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

2. Spadajú činnosti vyšetrovacieho výboru zriadeného parlamentom členského štátu pri výkone jeho práva na kontrolu výkonnej moci, predmetom ktorého vyšetrovania sú činnosti policajného orgánu ochrany štátu, a tým činnosti týkajúce sa ochrany národnej bezpečnosti v zmysle odôvodnenia 16 všeobecného nariadenia o ochrane údajov, pod výnimku uvedenú v článku 2 ods. 2 písm. a) GDPR?

V prípade zápornej odpovede na druhú otázku:

3. Ak – ako v tomto prípade – členský štát zriadil len jediný dozorný orgán podľa článku 51 ods. 1 GDPR, vyplýva jeho príslušnosť pre prejednávanie sťažností v zmysle článku 77 ods. 1 v spojení s článkom 55 ods. 1 už priamo zo všeobecného nariadenia o ochrane údajov?

Citované predpisy práva Spoločenstva

Zmluva o fungovaní Európskej únie

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov [zrušená nariadením (EÚ) 2016/679]

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1) (ďalej len „GDPR“)

Citované vnútroštátne predpisy

Bundes-Verfassungsgesetz (Spolkový ústavný zákon; ďalej len „B-VG“), článok 24, článok 53 ods. 1, článok 56 ods. 1, článok 138 ods. 1 bod 7

Bundesgesetz zum Schutz natürlicher Personen bei der Verarbeitung personenbezogener Daten (Datenschutzgesetz – DSG) (Spolkový zákon o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov) (zákon o ochrane osobných údajov) (ďalej len „DSG“), § 1 ods. 1, § 4 ods. 1 § 18 ods. 1, § 24 ods. 1

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Dňa 20. apríla 2018 Nationalrat (Národná rada, Rakúsko) podľa článku 53 ods. 1 B-VG zriadila vyšetrovací výbor pre politické vplyvy na Bundesamt für Verfassungsschutz und Terrorismusbekämpfung (Spolkový úrad na ochranu ústavy a boj proti terorizmu, Rakúsko) (vyšetrovací výbor BVT).
- 2 Vyšetrovací výbor BVT 19. septembra 2018 za prítomnosti médií vypočul prvú zúčastnenú osobu ako osobu podávajúcu informáciu. Doslovná zápisnica o jej vypočúvaní, ktorá bola zverejnená na internetovej stránke rakúskeho parlamentu, obsahovala jej celé meno a priezvisko. Sťažnosťou adresovanou Datenschutzbehörde (Úrad pre ochranu osobných údajov, Rakúsko) z 2. apríla 2019 prvá zúčastnená osoba žiadala o určenie, že zverejnenie zápisnice s jej celým menom je v rozpore s GDPR a s § 1 DSG. Uviedla, že pracuje ako utajený vyšetrovateľ a že zverejnením jej mena napriek jej žiadosti bolo porušené jej základné právo na ochranu osobných údajov, ako aj jej právo na vymazanie nezákonne spracovaných údajov.
- 3 Úrad na ochranu osobných údajov sťažnosť zamietol rozhodnutím z 18. septembra 2019. Na odôvodnenie uviedol, že GDPR síce nevyklučuje dohľad dozorných orgánov na ochranu údajov nad orgánmi zákonodarnej moci, ale európskemu právnemu poriadku je vlastný princíp delby štátnej moci, a v dôsledku toho je kontrola správnych orgánov nad zákonodarnou mocou vylúčená. V prípade vyšetrovacieho výboru BVT ide o orgán patriaci k zákonodarnej moci, z dôvodu čoho úrad na ochranu osobných údajov nie je príslušný.

- 4 Proti tomuto rozhodnutiu podala prvá zúčastnená osoba sťažnosť na Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Rakúsko). Ten rozhodnutie úradu na ochranu osobných údajov zrušil a v súhrne uviedol, že ani GDPR, ani DSG nepozná výnimku z príslušnosti úradu na ochranu osobných údajov pre kontrolu súladu spracovania osobných údajov s predpismi o ochrane osobných údajov v oblasti zákonodarnej moci. Právnu úpravu výnimky v článku 55 GDPR pre oblasť justičnej činnosti súdov nemožno zovšeobecniť, a preto treba vychádzať z neobmedzenej príslušnosti dozorných orgánov ochrany osobných údajov pre všetky ostatné nezávislé inštitúcie, medzi nimi aj parlamentné vyšetrovacie výbory. Článok 77 GDPR ustanovuje účinnú právnu ochranu v oblasti pôsobnosti nariadenia, ktorá má každej dotknutej osobe umožniť brániť sa proti porušovaniu práv zabezpečovaných nariadením.
- 5 Proti rozhodnutiu Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) podal úrad na ochranu osobných údajov opravný prostriedok „Revision“ na Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko).

Krátke odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

O prvej otázke

- 6 Prvá dotknutá osoba považuje zverejnenie zápisnice zo svojho vypočúvania pred vyšetrovacím výborom BVT, ktorá obsahuje celé jej meno, za porušenie svojho základného práva na ochranu osobných údajov. Zverejnenie v zásade predstavuje „spracovanie“ osobných údajov v zmysle GDPR. Je otázne, či je toto spracovanie podľa článku 2 ods. 2 písm. a) GDPR vyňaté z oblasti pôsobnosti článku 2 ods. 1 GDPR.
- 7 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) vychádza z toho, že GDPR je uplatniteľné na akty zákonodarnej moci (napr. parlamentných vyšetrovacích výborov), keďže jeho vecná pôsobnosť je koncipovaná komplexne a zahŕňa všetky prípady spracovania údajov. Zákonodarná funkcia štátu nie je vyňatá z oblasti pôsobnosti GDPR. Prípade výnimky v článku 2 ods. 2 písm. a) GDPR sa musí vykladať veľmi reštriktívne a zahŕňa len národnú bezpečnosť.
- 8 Úrad na ochranu osobných údajov odkazuje na rozsudok Súdneho dvora z 9. júla 2020, *Land Hessen*, C- 272/19, EU:C:2020:535, avšak spochybňuje svoju príslušnosť s poukázaním na zásadu delby moci, ktorá bráni kontrole zákonodarnej moci orgánmi výkonnej moci.
- 9 Vo veci C-272/19 Súdny dvor rozhodol, „že v rozsahu, v akom petičný výbor snemu štátu federácie, ktorá je členským štátom, sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov, sa tento výbor má považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle [článku 4 bodu 7 GDPR], takže spracúvanie osobných údajov vykonané takýmto výborom patrí do pôsobnosti tohto nariadenia“.

- 10 Prvá zúčastnená osoba vychádza z uplatniteľnosti GDPR, druhá zúčastnená osoba ju popiera.
- 11 Vyšetrovacie výbory, ktoré zriaďuje Národná rada, slúžia na výkon kontrolnej a zákonodarnej funkcie, ktorá podľa rakúskej ústavy patrí zákonodarnému orgánu. Parlamentné vyšetrovacie výbory pôsobia ako kontrolné orgány zákonodarného orgánu a organizačne a funkčne sa priradujú k zákonodarnej moci. Predmetom vyšetrovania týchto výborov je vždy nejaký konkrétny ukončený proces v oblasti výkonnej moci na spolkovej úrovni, s cieľom objasniť procesy na politické účely.
- 12 Proti uzneseniu vyšetrovacieho výboru o zverejnení zápisnice z jej vypočúvania môže osoba podávajúca informáciu podať na Verfassungsgerichtshof (Ústavný súd, Rakúsko) sťažnosť pre údajné porušenie zákona o ochrane osobných údajov. Ten sa obmedzuje na posúdenie otázky, či konkrétne správanie, proti ktorému sťažnosť smeruje, porušuje konkrétne uplatňované osobnostné práva sťažovateľa.
- 13 Vychádzajúc z rozsudku Súdneho dvora z 9. júla 2020 (*Land Hessen*, C- 272/19, EU:C:2020:535) a tam citovanej judikatúry k smernici 95/46/ES nie je predpokladom uplatniteľnosti ustanovení o ochrane údajov skutočnosť, že k spracovaniu osobných údajov dochádza konkrétne na účely, ktoré podliehajú právu Únie, že toto spracovanie je cezhraničné alebo že priamo ovplyvňuje voľný pohyb medzi členskými štátmi. Uplatniteľnosť GDPR sa musí vylúčiť len vtedy, keď je naplnený niektorý prípad výnimky z jeho článku 2 ods. 2 písm. a) až d).
- 14 Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa článok 2 ods. 2 písm. a) GDPR má vykladať reštriktívne. Vo svetle odôvodnenia 16 nariadenia sa má chápať tak, že vyňaté majú byť len prípady spracovania osobných údajov, ktoré vykonávajú štátne orgány v rámci činnosti, ktorá slúži na zabezpečenie národnej bezpečnosti, alebo v rámci činnosti, ktorú možno priradiť k tej istej kategórii. K tomu patria najmä činnosti, účelom ktorých je ochrana základných funkcií štátu a základných záujmov spoločnosti.
- 15 V protiklade s rozsudkom C-272/19, ktorý sa zaoberá petičným výborom Hessischer Landtag (Hesenský krajinský snem, Nemecko), vyšetrovacie výbory zriadené Národnou radou nie iba nepriamo prispievajú k činnosti parlamentu, ale ako kontrolné orgány sa týkajú hlavnej oblasti činnosti parlamentu. Ich účelom je politická kontrola, resp. objasňovanie na politické účely. Úvahy uvedené v rozsudku vo veci C-272/19 samy osebe *a priori* nevylučujú uplatniteľnosť prípadu výnimky na spracovanie osobných údajov pre hlavnú oblasť činnosti parlamentu. Skôr možno argumentovať, že účelom činnosti parlamentnej kontroly je v zásade aj ochrana základných funkcií štátu a základných záujmov spoločnosti, na ktoré odkazuje článok 2 ods. 2 písm. a) GDPR.
- 16 Nie sú zjavné žiadne normatívy práva Únie, ktoré by upravovali parlamentnú činnosť v členských štátoch. Základy tejto činnosti vždy vyplývajú z vnútroštátnej právnej úpravy. To, že podľa rozsudku vo veci C-272/19 nie je stanovená všeobecná výnimka vo vzťahu k parlamentnej činnosti, neznamená, že

prinajmenšom niektoré parlamentné činnosti nemôžu spadať pod prípad výnimky upravený v článku 2 ods. 2 písm. a) GDPR.

- 17 Zásada del'by moci je vlastná tak právu Únie, ako aj vnútroštátnemu právu. Článok 55 ods. 3 GDPR síce vyníma z príslušnosti dozorného orgánu len dozor nad spracovateľskými operáciami na súdoch pri výkone ich súdnej právomoci. To by sa však mohlo chápať tak, že parlamentná činnosť v hlavnej oblasti činnosti je z oblasti pôsobnosti GDPR vyňatá už podľa článku 2 ods. 2 písm. a), pretože inak by ustanovenie článku 55 ods. 3 prihliadalo aj na ňu.
- 18 Pre vnútroštátny súd preto vzniká otázka, či hlavná oblasť parlamentných činností ako napríklad zákonodarné procesy, resp. procesy parlamentnej kontroly, spadá do pôsobnosti článku 16 ods. 2 ZFEÚ a tým je podľa článku 2 ods. 2 písm. a) zahrnutá do vecnej pôsobnosti GDPR v súlade článkom 2 ods. 1 GDPR.

O druhej otázke

- 19 Predmetom vyšetrovania vyšetrovacieho výboru BVT bolo „podozrenie z dohodnutého, politicky motivovaného vplyvania zo strany štatutárnych zástupcov a zástupkyň, iných (vedúcich) zamestnancov a zamestnankyň, ako aj pracovníkov a pracovníčok politických kancelárií BMI [Bundesministerium für Inneres (Spolkové ministerstvo vnútra, Rakúsko)] na plnenie úloh BVT (Spolkový úrad na ochranu ústavy a boja proti terorizmu) vrátane s tým súvisiaceho údajného porušovania právnych ustanovení ... v oblasti výkonnej moci na spolkovej úrovni...“.
- 20 Spolkový úrad pre ochranu ústavy a boj proti terorizmu [BVT; od 1. decembra 2021: Direktion Staatsschutz und Nachrichtendienst (Ústredie ochrany štátu a spravodajská služba, Rakúsko), DSN] funguje ako policajný orgán ochrany štátu a okrem iného zabezpečuje ochranu ústavných inštitúcií a ich funkčnosti. Do okruhu jeho úloh patria v tomto smere aj „činnosti týkajúce sa národnej bezpečnosti“ v zmysle odôvodnenia 16 GDPR. Predmet vyšetrovania vyšetrovacieho výboru BVT tak zahŕňa aj činnosti národnej bezpečnosti, ktoré nespádajú do oblasti pôsobnosti práva Únie a preto sú podľa článku 2 ods. 2 písm. a) vyňaté z oblasti pôsobnosti GDPR.
- 21 Podľa rozsudku Súdneho dvora zo 6. októbra 2020, *La Quadrature du Net a i.* (C- 511/18, C- 512/18 a C- 520/18, EU:C:2020:791, bod 101) sú „operácie spracovania týkajúce sa verejnej bezpečnosti, obrany a bezpečnosti štátu vo všeobecnosti vylúčené z pôsobnosti [smernice 95/46/ES]“, „pričom sa nerozlišujú osoby, ktoré vykonávali dotknutú operáciu spracovania údajov“. Vylúčené činnosti sa teda určujú podľa účelu.
- 22 Pokiaľ činnosti parlamentnej kontroly vyšetrovacieho výboru v zásade patria do oblasti pôsobnosti práva Únie, vzniká otázka, či sú tieto činnosti vyňaté z oblasti pôsobnosti GDPR aspoň vtedy, keď sa predmet vyšetrovania týka činností výkonnej moci, ktoré nepatria do oblasti pôsobnosti práva Únie.

O tretej otázke

- 23 Úrad na ochranu osobných údajov je v Rakúsku jediným vnútroštátnym dozorným orgánom v zmysle GDPR. Ak je GDPR uplatniteľné na činnosť parlamentnej kontroly, na základe ústavnoprávneho princípu del'by moci medzi výkonnou a zákonodarnou mocou by sa pre jeho príslušnosť ako jediného vnútroštátneho dozorného orgánu pre zákonodarné akty vyžadovalo ústavnoprávne zakotvenie tejto príslušnosti. Doteraz sa tak nestalo.
- 24 Každý vnútroštátny súd ako orgán členského štátu je však povinný neobmedzene uplatňovať priamo uplatniteľné právo Únie a chrániť práva ním priznávané.
- 25 V prípade kladnej odpovede na prvú otázku a zároveň zápornej odpovede na druhú otázku vzniká pre vnútroštátny súd otázka, či príslušnosť úradu na ochranu osobných údajov ako jediného dozorného orgánu zriadeného v Rakúsku podľa GDPR vo vzťahu k právu podať sťažnosť priznávanému článkom 77 GDPR vyplýva už priamo z práva Únie.
- 26 Pokiaľ príslušnosť úradu na ochranu osobných údajov ako jediného dozorného orgánu zriadeného v Rakúsku podľa článku 51 GDPR pre sťažnosti v zmysle článku 77 GDPR vyplýva priamo z GDPR, neexistencia ústavnoprávneho zakotvenia príslušnosti úradu na ochranu osobných údajov pre sťažnosti v oblasti ochrany osobných údajov týkajúce sa uplatňovaných prípadov porušenia GDPR spracovaním osobných údajov v rámci parlamentnej kontroly by nebola rozhodujúca. To však predpokladá, že články 51 a 77 GDPR sú uplatniteľné na činnosti parlamentnej kontroly samy osebe a osobitne v tomto prípade vyšetrovacieho výboru BVT. Tieto otázky sú preto smerodajné pre rozhodnutie v prejednávacom konaní o oprávnom prostriedku „Revision“.